

JORDAN B. PETERSON

BŪTIES ESMĖ

Kai turi ką pasakyti, tylėjimas tampa melu.

Dr. Jordan B. Peterson

BŪTIES ESMĒ

Vertē
DAIVA LYNIAITĒ

Turiny

Identiteto esmė

Dr. Jordan B. Peterson 7

Tapatybė: individas ir valstybė prieš subsidiarinę dangaus hierarchiją

Jonathan Pageau, Dr. Jordan B. Peterson31

Apie autorius 125

Pastabos..... 127

Identiteto esmė

Dr. Jordan B. Peterson

Tapatybės klausimas kultūriniame kare

Mes dalyvaujame vadinamajame kultūriniame kare. Galima sakyti, gyvename psichologiniame ir socialiniame minų lauke. Tapatybės klausimas skaldo mūsų visuomenę.

Norėdami sumažinti šią įtampą ir pasiekti naują psichologinę integraciją bei tikrą socialinę taiką, negalime apsiriboti vien kritika to, kas jau pasakyta apie tapatybę. Turime pasiūlyti alternatyvą. Todėl norėčiau išsamiai aptarti, kas yra tapatybė ir kokia ji turėtų būti, taip pat susieti tai su visuomenės struktūra – kokia ji yra ir kokia galėtų būti.

Pirmiausia reikėtų nagrinėti dvi pagrindines temas: tikėjimą ir atsakomybę. Tikėjimas – tai drąsa atviromis rankomis priimti ateities galimybes. Kalbu apie galimybes, nes ateitis – tai galimybės, galinčios virsti tikrove. Būtent šios ateities galimybės, apie kurias kalbame, yra nežinomas lobis, galintis tapti realybe. Ir kadangi tai yra

**Tikėjimas yra drąsa, leidžianti
atviromis rankomis priimti ateities
galimybes.**

tai, su kuo mes amžinai kovojame, galime savęs paklausti, kaip geriausiai atlikti šią užduotį. Atsakymas vienas – drąsus tikėjimas.

Mes rizikuojame viskuo ir laikomės nuostatos, kad pati egzistencija, buvimas ir tapimas yra vertingi dalykai, o mūsų pareiga – elgtis pagal šį principą, nepaisant aplinkybių. Žvelgiame į ateitį ir kuriame šio nežinomo paveikslo viziją. Viziją, kuri suteikia vilties ir saugumo, nes būtent tai yra jos paskirtis. Taigi mūsų pareiga – elgtis taip, kad ši vizija galėtų išsipildyti.

Sakyčiau, kad tapatybė – tai tikėjimo ir atsakomybės vienybė. Galbūt klausiate, kaip ši vienybė atsiranda. Norėčiau pasakyti, kad ji susiformuoja subsidiariu, t. y. hierarchiškai papildančiu, būdu.

Dabar papasakosiu trumpą istoriją. Ji labai paprasta, tačiau paprastos istorijos gali būti pritaikytos ir platesniame kontekste, kaip ir Jokūbo dangaus laiptai.¹ Šiuos laiptus galime įsivaizduoti kaip begalinę lianą ar vynmedį, jungiantį materialųjį, tiesioginį žemės pasaulį su amžina dangaus karalyste. Taigi kyla klausimas, kaip ne tik suprasti šiuos Jokūbo laiptus, bet ir juos sukurti bei užlipti jais.

Maži žingsniai, dideli pokyčiai

Kai mano sūnui buvo pusantrų metų, mokiau jį, kaip padengti stalą. Žinoma, tai nėra visiškai tikslu, nes tokio amžiaus vaikas dar negali padengti stalo. Jei dvejų metų vaikas išmėto žaislus savo kambaryje ir jūs pasakote jam: „Sutvarkyk savo kambarį“, po penkiolikos minučių kambarys atrodys toks pat netvarkingas kaip ir anksčiau. Jei tada paklausite: „Kodėl nesutvarkai savo kambario?“, jis tik nustebęs pažvelgs į jus. Taip yra todėl, kad jis nesupranta, ką reiškia „sutvarkyk savo kambarį“.

Tačiau galite pasakyti dvejų metų vaikui: „Ei, mažyli, matai ten meškiuką?“ Jis apsidžiaugs šiuo klausimu, nes jau moka pastebėti meškiuką. Jis pažvelgs į meškiuką, tada į jus, o jūs galite paglostyti jam galvą ir pasakyti: „Puiku.“ Tada pasiūlykite: „Eik ten ir paimk meškiuką.“ Jis tai padarys ir vėl pažvelgs į jus. Tuomet paklauskite: „Ar matai tą tarpą lentynoje?“ Jei atsakys „taip“,

sakykite: „Dabar padėk ten meškiuką.“ Berniukas nueis ir padės meškiuką į lentynos tarpą. Po to jis vėl pažvelgs į jus, ir jūs vėl galite jį paglostyti.

Jei labai kantriai išmokysite vaiką šimto tokių mažų veiksmų, galiausiai galėsite jam pasakyti, kad reikia sutvarkyti kambarį, ir jis žinos, ką daryti. Taip mes kuriamė save žmonėmis.

Tai, žinoma, labai maža vizija. Taip, ji nedidelė. Tiksliau, tai mikrovizija, kaip atrodytų kambarys, jei meškiukas būtų savo vietoje.

Tai nėra didinga makrovizija, kaip suvienyti dangų ir žemę, tačiau būtent nuo šio proceso viskas prasideda. Mes kylame nuo riboto prie begalinio, o visa ši struktūra formuoja mūsų tapatybę.

Taigi mano mažasis sūnus turi man padėti padengti stalą. Pirmiausia klaisiu: „Mažyli, ar žinai, kur yra stalčius su peiliais ir šakutėmis?“ Jis atsako: „Taip.“ Tuomet sakau: „Eik prie stalčiaus, atidaryk jį ir išimk šakutę.“ Jis nueina ir tai padaro. Šakutę jis gali tik apčiuopti, nes stalčius aukščiau jo akių lygio, bet vis tiek sugeba ją man atnešti.

**Mes kopiame nuo riboto prie
begalinio, o visa ši struktūra sudaro
mūsų tapatybę.**

Tada paprašau: „Nunešk ją į valgomąjį ir padėk ant stalo šalia lėkštės.“ Jis padaro ir tai. Po to tą patį pakartoja su peiliu. Galiausiai net su lėkšte, jei tik išdrįsti jam ją patikėti.

Ko jis išmoksta? Jis išmoksta padengti stalą. Netrukus sėdi prie stalo su kitais žmonėmis ir mokosi dalytis maistu, rodyti dėmesį bei svetingumą. Taigi matome, kad viskas po truputį tobulėja. Vėliau jis netgi išmoksta kartais atidėti savo poreikius. Jis tampa geru berniuku, geru vaiku. Tai dalis jo užduoties – užimti tinkamą vietą šeimoje. Plačiaja prasme tai yra dalijimosi forma. Tai daro jį geru žaidimų draugu. Galiausiai jis pasiekia tokį lygį, kad aplinkiniai žmonės pradeda jį laikyti potencialiu draugu. Trumpai tariant, jis pradeda bręsti.

Brėsdamas jis pamažu plečia savo akiratį, kol apima ne tik trumpalaikius norus, bet ir tai, kas jam naudinga vidutinėje bei ilgalaikėje perspektyvoje. Taigi jo požiūris į laiką plečiasi. Ir ne tik tam, kad pasiektų sau naudingų tikslų, bet ir tam, kad jo gyvenime atsirastų vis daugiau vietos kitiems žmonėms.

Atsakomybės hierarchija

Kai pagaliau pradėdame elgtis kaip suaugusieji, galime priimti atsakomybę už save. Išmokstame būti svetingi. Kai kurie netgi turi laimės tapti gerais draugais dar prieš santuoką ir šių dalykų mokytis jau būdami santuokoje.

Galiausiai žmogus tampa pajėgus priimti atsakomybę už savo partnerį ir atvirkščiai. Kartu galima priimti atsakomybę už vaikus. Tai reiškia pasitenkinimą, nuotykius ir našta – ir būtent tai yra gilioji šeimos prasmė.

Visi šie patyrimai vėliau įsilieja į bendruomenę, kurioje taip pat priimama atsakomybė, o vėliau – netgi už miestą ir valstybę. Visa tai vyksta subalansuotai ir harmoningai. Dvasia, persmelkianti visą šią hierarchiją ir stovinti jos viršūnėje, yra tarsi gėrio dvasia. Klasikinėje tradicijoje ši dvasia siejama su tuo, kas yra aukščiau mūsų, o mes, žmonės, ją tapatiname su Dievu.

Gyvenimo prasmė

Žmogaus tapatybė apima viską, nuo žemiausio iki aukščiausio lygmens. Supratus tai, tampa aišku dar kai kas: atsiskleidžia, ką reiškia tikrasis žmogaus klestėjimas psichologiniu požiūriu.

Viena iš didžiausių meškos paslaugų, kurias pasaulio psichologai padarė žmonijai, yra manymas, kad psichinė sveikata yra kažkas subjektyvus. Tai netiesa. Dauguma mūsų tai žino, nors iki galo nesuprantame. Bet žinome todėl, kad niekada nesijausite psichiškai sveikas, jei jūsų žmona nelaiminga. Pirmiausia, ji neleis jums būti laimingam.

Tas pats galioja ir kalbant apie vaikus. Vienas mano kaimynas kartą pasakė: „Motina niekada nėra laimingesnė už savo nelaimingiausių vaiką.“ Tai rodo, kad psichinė sveikata, kad ir kas tai būtų, nebūtinai yra susijusi su psichika ir tikrai ne visada tai subjektyvu. Ji labiau primena harmoniją, kuri atsiranda, kai visa

subsidiarinė struktūra atlieka savo funkcijas taip, kaip turėtų.

Muzika puikiai tai iliustruoja. Per ją patiriame tobulą sąveiką, kuri gali egzistuoti tik sudėtingoje, tinkamai subsidiariai organizuotoje struktūroje, kurioje kiekviena nata tarnauja frazei ir kiekviena frazė tarnauja melodijai. Taip pat kiekvienas orkestro narys tarnauja bendrai muzikos funkcijai. Taigi muzika yra amžinas chaoso ir tvarkos šokis. Šios struktūros prasmingumas mums atskleidžia kiekvienos gilesnės prasmės esmę.

Pasaulyje yra daug žmonių, kurie dėl beviltiškai suskaidytos tapatybės taip pasiklydo egzistencijoje, kad prarado bet kokią gilesnę gyvenimo prasmę. Gyvenimo prasmė – kas galėjo pagalvoti? – nėra savanaudiški, siaurai apibrėžti ir tiesioginiai tikslai ar motyvacija.

Jie neturi nieko ugdančio. Taip yra todėl, kad subsidiarinė struktūra negali veikti, jei nesugebame joje susiorientuoti. Arba jei nesugebame vienu metu rūpintis ateitimi ir vykdyti socialinių įsipareigojimų. Trumpai tariant, ieškant gyvenimo prasmės negalima reikalauti įsivaizduojamos teisės tenkinti malonumų keliamus troškimus.

leškodami gyvenimo prasmės
negalime reikalauti įsivaizduojamos
teisės į malonumų troškimų
tenkinimą.

Skaitykite likusius
110 iš **128** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:

klausykla.lt

**Audio
knyga**

**Elektroninė
knyga**

Kokia yra mūsų būties esmė? Kaip kurti autentišką gyvenimą?

Šioje nedidelėje knygoje slypi milžiniška dr. Jordano B. Petersono – kai kurių teigimu, vieno labiausiai prieštaringų šių laikų mąstytojų – minties galia.

Autorius, geriausiai žinomas iš bestselerių „12 gyvenimo taisyklių“ ir „Prasmės žemėlapiai“, tęsia savo svarbiausią temą – kaip rasti prasmę šiuolaikinio pasaulio chaose. Jis kalba apie tapatybę, tikėjimą ir atsakomybę, apie drąsą rinktis ne patogumą, o tikrą gyvenimą, kupiną atsakomybės, pasiaukojimo ir tarnystės.

Ši knyga parengta pagal Petersono kalbą, skaitytą Londono konferencijoje, tačiau jos žinutė peržengia laiką ir vietą. „Tylėjimas tampa melu, kai turi ką pasakyti“ – šis leitmotyvas šiandien skamba dar stipriau, ypač po Charlie'o Kirko mirties, tapusios skaudžiu priminimu apie žodžio laisvės kainą XXI amžiuje.

Remdamasis bibliniais ir mitologiniais pasakojimais, Petersonas rodo, kad kančia nėra tik našta – ji gali būti kelias į tikrą atsinaujinimą. Tai knyga, kviečianti įžvelgti gilesnį būties pagrindą ir net šiandienos sumaištyje kurti gyvenimą, kuris primena žydintį sodą.

ISBN 978-609-484-871-1

9 786094 848711

www.knyguministerija.lt